

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN ARASINDA YAPILAN NÜFUS MÜBADELESİ

Cemre Eslem AKIN*

Osmanlı İmparatorluğu 600 yılı aşkın bir süre üç kıtada hüküm sürmüştür; askerî ve siyasi başarıları ile dünya tarihindeki yerini almış olan bir devlettir. Ancak bu devlet, 17'nci yüzyılda baş gösteren iç ve dış karışıklıklar nedeni ile zayıflamaya başlamış bu durum 19'uncu yüzyılda yaşanan savaşlar ile hem toprak ve insan hem de ekonomik kayıplara yol açmıştır. Balkan Savaşları ile toprak kaybı hız kazanmıştır. Yaşanan toprak kayıpları yalnızca stratejik bir kayıp değil aynı zamanda askerler ve halk açısından huzursuzluk çıkararak en önemli husus olmuştur. Merkezi otorite gittikçe zayıflamış, sanayi devrimini yakalayamayan Osmanlı ekonomisi kötüleşmiş ve ülke dışa bağımlı hale gelmiştir. Fransız İhtilali sonucunda yükselen “hürriyet” ve “milliyet” fikirleri doğrultusunda Osmanlı Devleti'nde bulunan Müslim ve gayrimüslim azınlıkların kendi devletlerini kurmak istemeleri sonucunda devletin bütünlüğü derinden sarsılmıştır. Bu gelişmelere istinaden Balkan memleketlerinde yaşayan Türkler, Anadolu'ya göç etmişlerdir.

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra imzalanan Lozan Antlaşması, Türk-Yunan savaş tutsakları ile her iki ülkede yaşayan azınlıklar konusunu düzenlemiştir. Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti ve Yunanistan Krallığı arasında yapılan anlaşma uyarınca Türkler ve Rumlar karşılıklı olarak mübadeleye tabi tutulmuşlardır. 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan sözleşmeye göre 1 Mayıs 1923 tarihi itibarıyla Türkiye topraklarında yaşayan Rum/Ortodoks nüfus ile Yunanistan topraklarındaki Türk/Müslüman nüfusun mübadeleye tabi tutulması, buna karşılık Batı Trakya Türkleri ile İstanbul Rumlarının ise mübadele dışı tutulacakları kararlaştırılmıştır. Mübadeleye tabi tutulan bireyler bu tarihten sonra yeni yurttaşlık kimliğine kavuşmuşlardır. Mübadele kapsamında Yunanistan'dan 384 bin Türk Türkiye'ye intikal etmiştir. 1940 sayımları neticesinde Yunanistan sınırları içinde 133 bin 671 Türkün yaşadığı açıklanmıştır. Türk hükümetleri anayurda gelen muhacirlerin iskânlarına ve kısa zamanda üretici duruma geçmelerine büyük önem vermişlerdir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler II. Sınıf Öğrencisi